



## Açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında öğrenen bölümlendirmesi (segmentasyonu) (editöre mektup)

Araş. Gör. Aylin ÖZTÜRK<sup>a</sup>

<sup>a</sup> Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

### Özet

Bölümlendirme (segmentasyon), verilerin benzer özelliklerine göre homojen alt gruplara bölünmesidir. Bu çalışmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine kayıtlı öğrenenleri benzerlik ve farklılıklarına göre kümelere ayırmaktır. Yapılacak bölümlendirme ile öğrenenlerin özelliklerine uygun hizmet sunulması için bir bilgi altyapısı elde edilmiş olacaktır. Yüksek lisans tezi kapsamında yürütülecek olan bu çalışmada, her gruba uygun olan hizmet, yaklaşım ve ulaşma yöntemlerini önermek, böylece kurumun idari, akademik ve destek hizmetlerine yönelik kararları almasını kolaylaştırmak, hizmetlerin bu grupların özelliklerine göre farklılaştırılması ve tasarlanmasına destek olmak hedeflenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Açık ve uzaktan öğrenenlerin özellikleri, segmentasyon, kümeleme analizi.

### Abstract

Segmentation means dividing the data into homogenous sub-groups with respect to their similar characteristics. The objective of this study is to divide the learners who are enrolled to Anadolu University Open Education System into clusters with respect to their similarities and differences. With this segmentation we aim to establish an information infrastructure to provide services that are compatible with learners' characteristics. In this study, carried out within the scope of a master's thesis, our objectives are to recommend services, approaches and access methods appropriate to each group, and in this way to make it easier for the institution to take administrative, academic and support service related decisions, and to support initiatives for differentiation and designing of services with respect to the characteristics of these groups.

**Keywords:** Open and distance learners' characteristics, segmentation, cluster analysis.

### Kaynak Gösterme

Öztürk, A. (2015). Açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında öğrenen bölümlendirmesi (segmentasyonu) (editöre mektup). *AUAd*, 1(3), 4-7.

Sayın Editör,

Küresel pazarda tercih edilirliliği her geçen gün artan Açık ve Uzaktan Öğrenme kurumlarında, öğrenen sayıları ve verileri de doğru orantılı olarak artmaktadır. İletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler bireylerin öğrenme faaliyetlerinin sayısal olarak izlenmesine olanak sağlamış ve bu bağlamda çok sayıda veri kümesi oluşturmuştur. Bu veriler üzerinde veri madenciliği, öğrenme analitiği, veri analizi gibi modern analiz araçlarının kullanılarak anlamlı ve keşfedilmemiş bilgilerin ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik sistemlerin iyileştirilmesi ve geliştirmesi önem kazanmıştır.

Dünyada ve Türkiye’de gün geçtikçe yaygınlaşan Açık ve Uzaktan Öğrenme sistemlerinde, ihtiyaç tabanlı hizmetleri geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılması gerektiği söylenebilir. Açık ve Uzaktan Öğrenmede ihtiyaç tabanlı hizmetlerin sunulabilmesi, öğrenen merkezli yaklaşımın uygulanabilmesi, hizmet kalitesinin artırılabilmesi, etkili iletişim ve etkileşim ortamlarının oluşturulabilmesi için öncelikle öğrenenlerin tanınması ve özelliklerinin çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Öğrenen özelliklerinin belirlenebilmesi ve öğrenenlere ait anlamlı bilgilerin elde edilebilmesi için kullanılacak yöntemlerden biri, öğrenen bölümlendirmesi(segmentasyonu)dir.

Bölümlendirme, kullanıcıların özellikleri, ihtiyaçları, talepleri, beklentileri, tercihleri ve istekleri göz önüne alınarak homojen alt gruplara ayrılmalarına olanak sağlayan güçlü bir pazarlama aracıdır. İlk defa 1956 yılında Smith tarafından kullanılan bölümlendirme kavramı, daha çok pazarlama alanında müşteri profilleri oluşturmak, müşterilere daha iyi hizmetler sunmak, daha etkili stratejik planlar ve pazarlama stratejileri geliştirmek için kullanılmıştır.

Bölümlendirme türleri için alanyazında pek çok sınıflandırma bulunmaktadır. Yaygın olarak kabul gören yaklaşımda bölümlendirme, coğrafik, demografik, psikografik ve davranışsal olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir. Coğrafik bölümlendirmede ülke, il ve mahalle gibi farklı coğrafi birimler ile iklim ve nüfus yoğunluğu gibi değişkenler kullanılmaktadır. Demografik bölümlendirme ise en yaygın olarak kullanılan türdür ve bu bölümlendirmede, yaş, cinsiyet, gelir, meslek ve eğitim düzeyi gibi özellikler incelenmektedir. Coğrafik ve demografik bölümlendirme, değişkenlerin ölçülmesinin ve veriye erişimin kolay olması, öğrenenler hakkında kısa sürede, çok fazla bilgi edinilmesine olanak sağlaması açısından Açık ve Uzaktan Öğrenme kurumları tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Psikografik bölümlendirmede kişilik özellikleri, yaşam tarzları, değerler, güdüler ve psikolojik özelliklere göre gruplandırma yapılmaktadır. Bu tür, kişiler hakkında derinlemesine bilgi edinilmesine fırsat verdiği için bölümlendirme türleri içerisinde en güçlüsüdür; ancak

ilgilenilen özelliklerle ilgili doğru bilgilere ulaşmak her zaman mümkün olmadığından uygulanması zordur. Davranışsal bölümlendirmede ise kullanıcıların üründen bekledikleri yararlar, ürüne yönelik bilgileri, tutumları ve kullanım oranları gibi özellikler incelenmektedir. Bu türde öğrenen amaçlarıyla ilgilenilir. Açık ve Uzaktan Öğrenme kurumlarında ihtiyaç duyulan alana göre bölümlendirme türleri seçilebilir; ancak önemli olan nokta, grupları oluşturmak ve anlamlı sonuçlar elde etmek için doğru özelliklerin seçilmesidir.

Yükseköğretim kurumlarında öğrenenlerin bölümlendirilmesi konusunda çalışmalar bulunmaktadır; ancak geniş kitlelere eğitim veren Açık ve Uzaktan öğrenme kurumlarında bu konu ile ilgili kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Bu bağlamda, yapılacak çalışma özellikle dünyadaki mega üniversitelerden biri olan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi üzerinde gerçekleştirilen ilk uygulama olması açısından önemlidir.

Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemlerinde Öğrenen Bölümlendirme konusunda yürütülen bu yüksek lisans tezinin sonuçları, sunulan hizmetlerin kişiye özel hale getirilmesi, öğrenenlere en uygun ulaşma yolları ve öğrenme hizmetlerinin belirlenmesi gibi bireye özel çözümlerin geliştirilmesinde kullanılacak bilgilerin edinilmesine olanak sağlaması açısından önemlidir. Ek olarak, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi'ne yönelik farklı hizmetler üretilmesine, araştırmacılara ve karar vericilere destek olunarak sistemin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için bilgiler ve öneriler sunmak hedeflenmektedir.

## Yazar Hakkında

### Araş. Gör. Aylin ÖZTÜRK



Aylin Öztürk, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Öğretim bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisans eğitimini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünde 2010 yılında tamamlamıştır. 2012 yılından itibaren, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisidir. Aylin Öztürk'ün ilgi alanları, açık ve uzaktan öğrenmede destek hizmetleri, öğrenen segmentasyonu, kümeleme analizi, eğitsel veri madenciliği, öğrenme analitiği, uyarlanabilir öğrenme ortamları, farklılaştırılmış öğrenme tasarımı ve mobil öğrenmedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü  
Yunusemre Kampüsü, Eskişehir, Türkiye 26470

Tel (İş): +90 222 335 05 80 / 2559

Eposta: [aylin\\_ozturk@anadolu.edu.tr](mailto:aylin_ozturk@anadolu.edu.tr)